

Udskriftsdato: 24. december 2025

KEN nr 9342 af 01/02/2013 (Gældende)

Forebygge vold og trusler ved alenearbejde på sikrede afdelinger

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin., j.nr. 7000494-12

Forebygge vold og trusler ved alenearbejde på sikrede afdelinger

Beboerne på de sikrede afdelinger havde betydelig nedsat psykisk funktionsevne og havde begået alvorlig personfarlig kriminalitet.

Arbejdstilsynet fik ved tilsynsbesøget oplyst, at alarmerne ikke fungerede, når de ansatte ledsagede en eller flere beboere uden for institutionens sikrede område. Hjælp skulle tilkaldes via den ansattes arbejdsmobiltelefon, når den ansatte var uden for alarmsystemets rækkevidde.

Arbejdstilsynet konstaterede endvidere ved tilsynsbesøget, at der ved indgangen for enden af længen, hvor beboere blev modtaget eller forlod afdelingen, var en sluse på ca. en kvadratmeter mellem hoveddøren og en dør til afdelingen. Når beboere blev modtaget eller forlod afdelingen placerede en ansat sig i slusen.

Arbejdstilsynet konstaterede, at der var meget snævert i slusen og at den ansatte ikke kunne se, hvem der stod udenfor eller hvor mange personer der er. Den ansatte aflåste døren til afdelingen før hoveddøren blev låst op, sådan at de tilstedeværende, herunder den ansatte, blev låst inde i slusen kortvarigt.

Et flertal af Arbejdsmiljøklagenævnets medlemmer vurderede, at risikoen for vold og trusler ved alenearbejde ved udgangsledsagelse og ved ophold i slusen sammen med indsatte i de sikrede afdelinger ikke var forebygget tilstrækkeligt.

Flertallet lagde vægt på, at beboerne på de sikrede afdelinger havde betydelig nedsat psykisk funktionsevne og har begået alvorlig personfarlig kriminalitet.

Flertallet lagde endvidere vægt på, at de ansatte og ledelsen ved Arbejdstilsynets tilsynsbesøg oplyste, at de aldrig kunne være sikre på, hvornår en beboer kunne blive vred eller aggressiv, da beboerne kunne være uforudsigelige og impulsstyrede i deres adfærd.

Flertallet fandt for så vidt angik de ansattes ledsagelse af en eller flere beboere uden for institutionens sikrede område, at virksomhedens løsning med at tilkalde hjælp via den ansattes arbejdsmobiltelefon, når den ansatte ledsagede en eller flere beboere uden for alarmsystemets rækkevidde, ikke var tilstrækkelig til at kunne modtage hjælp.

Flertallet lagde i den forbindelse vægt på, at der alene anvendtes mobiltelefon, og at dette forudsatte, at den ansatte på tidspunktet for et eventuelt overgreb var i stand til at kunne ringe fra telefonen. Flertallet lagde endvidere vægt på, at udviklingen gjorde det teknisk og økonomisk muligt at sikre, at de ansatte enkelt kunne sende en alarm til en bemandet modtager.

[Adressat udeladt]

Arbejdsmiljøklagenævnet har på møde den 29. januar 2013 behandlet [navn udeladt]s klage over Arbejdstilsynets afgørelse af 6. juli 2012, hvor [navn udeladt] fik afgørelse om at forebygge vold og trusler ved alenearbejdet på de sikrede afdelinger [navn udeladt].

Nævnet traf følgende

A F G Ø R E L S E

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholder Arbejdstilsynets afgørelse af 6. juli 2012, således at [navn udeladt] skal forebygge vold og trusler ved alenearbejdet med den præcisering, at afgørelsen alene drejer sig om alenearbejde i forbindelse med udgangsledsagelse og i forbindelse med ophold i slusen på de sikrede afdelinger [navn udeladt].

[navn udeladt] skal senest den 1. april 2013 indsende en skriftlig tids- og handleplan til Arbejdstilsynet. Der henvises til Arbejdstilsynets afgørelse af 6. juli 2012 om planens nærmere indhold.

B E G R U N D E L S E

Et flertal af Arbejdsmiljøklagenævnets medlemmer vurderer, at risikoen for vold og trusler ved alenearbejde ved udgangsledsagelse og ved ophold i slusen sammen med indsatte i de sikrede afdelinger i [navn udeladt] ikke er forebygget tilstrækkeligt.

Flertallet finder, at alenearbejdet er forbundet med risiko for vold og trusler, og at virksomheden ved planlægning, tilrettelæggelse og udførelse af arbejdet skal tage højde for dette.

Flertallet har lagt vægt på, at beboerne på de sikrede afdelinger i [navn udeladt] har betydelig nedsat psykisk funktionsevne og har begået alvorlig personfarlig kriminalitet.

Flertallet har endvidere lagt vægt på, at de ansatte og ledelsen på [navn udeladt] ved Arbejdstilsynets tilsynsbesøg oplyste, at de aldrig kan være sikre på, hvornår en beboer kan blive vred eller aggressiv, da beboerne kan være uforudsigelige og impulsstyrede i deres adfærd.

Flertallet finder for så vidt angår de ansattes ledsagelse af en eller flere beboere uden for institutionens sikrede område, at virksomhedens løsning med at tilkalde hjælp via den ansattes arbejdsmobiltelefon, når den ansatte ledsager en eller flere beboere uden for alarmsystemets rækkevidde, ikke er tilstrækkelig til at kunne modtage hjælp.

Flertallet har i den forbindelse lagt vægt på, at der alene anvendes mobiltelefon, og at dette forudsætter, at den ansatte på tidspunktet for et eventuelt overgreb er i stand til at kunne ringe fra telefonen.

Flertallet har endvidere lagt vægt på, at udviklingen gør det teknisk og økonomisk muligt at sikre, at de ansatte enkelt kan sende en alarm til en bemandet modtager.

Flertallet finder for så vidt angår alenearbejdet, hvor de ansatte er alene sammen med en beboer låst inde, i den lille sluse på ca. en kvadratmeter for enden af beboergangen, når beboere forlader eller ankommer til [navn udeladt], at alenearbejdet ikke er planlagt, tilrettelagt og udført sundheds- og sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Flertallet har i den forbindelse lagt vægt på, at den ansatte ikke har mulighed for at flygte, såfremt den ansatte skulle blive udsat for et overgreb i slusen.

Flertallet har endelig lagt vægt på, at utilstrækkelig forebyggelse af risiko for vold og trusler forøger de ansattes risiko for at blive udsat for vold og trusler, samt at udsættelse for vold og trusler kan forøge medarbejdernes risiko for at udvikle belastningsrelaterede sygdomme som angst, depression og i nogle tilfælde såkaldt posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD). De ansatte risikerer endvidere at få fysiske helbredsskader, herunder alvorlig legemsbeskadigelse.

Flertallet er opmærksom [navn udeladt]s indsats mod vold og trusler, der blandt andet består af:

- at flere ansatte har deltaget i et 3-dages kursus i konflikthåndtering og afværgeteknik.
- at der er iværksat en indsats mod vold, trusler og krænkelse i form af risikovurdering og risikostyring af beboerne, hvor der anvendes BVC til risikovurdering af beboerne.
- at personalet anvender overfaldsalarmer, når de færdes i bygningen.
- at alarmsystemet er udskiftet til et komplet alarmeringsanlæg, hvor der er flere indbyggede muligheder for alarm.

- at der ved alenearbejde altid foregår en risikovurdering, inden en eventuel udgang, og at der er forholdsregler for, hvornår en ansat alene kan tage hånd om kontakten til klienten skrevet i en instruks.

Flertallet vurderer dog, at ovenstående forebyggende tiltag ikke i tilstrækkelig grad effektivt kan fjerne eller nedbringe risikoen for vold eller trusler om vold i forbindelse med alenearbejde på [navn udeladt].

Flertallet har herved lagt vægt på, at BVC/SOAS samt øvrige vurderinger af beboerne kan udgøre en hjælp til at risikovurdere beboerne, men at metoderne kun kan reducere, og ikke fjerne, den risiko for alvorlige voldshændelser, der er til stede i forbindelse med arbejdet med beboerne i de sikrede afdelinger.

Flertallet har lagt Arbejdstilsynets beskrivelse af forholdene til grund for nævnets afgørelse.

Flertallet har i forbindelse med alenearbejde ved udgangsledsagelse lagt til grund, at Arbejdstilsynet ved tilsynsbesøget fik oplyst af en ansat, at alarmerne ikke fungerer, når de ansatte ledsager en eller flere beboere uden for institutionens sikrede område, samt at det fremgår af [navn udeladt]s høringssvar, at hjælp skal tilkaldes via den ansattes arbejdsmobiltелефон, når den ansatte er uden for alarmsystemets rækkevidde.

Flertallet har i forbindelse med alenearbejdet ved ophold i slusen lagt til grund, at Arbejdstilsynet ved tilsynsbesøget konstaterede, at der ved indgangen for enden af længen, hvor beboere modtages eller forlader afdelingen var en sluse på ca. en kvadratmeter mellem hoveddøren og en dør til afdelingen. Når beboere blev modtaget eller forlod afdelingen placerede en ansat sig i slusen.

Arbejdstilsynet kunne konstatere, at der var meget snævert i slusen og at den ansatte ikke kunne se, hvem der stod udenfor eller hvor mange personer der er. Det kunne konstateres, at den ansatte ved fremvisningen aflåste døren til afdelingen før hoveddøren blev låst op, sådan at de tilstedeværende, herunder den ansatte, blev låst inde i slusen kortvarigt.

Flertallet skal til [navn udeladt]s høringssvar om, at det ikke er korrekt, at det er uforudsigeligt, hvornår beboerne bliver vrede eller aggressive, bemærke, at det anførte herom i afgørelsen er blevet oplyst af ansatte og ledelse på afdelingerne, hvilket lægges til grund i afgørelsen.

Det fremgår af lov om arbejdsmiljø, at arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Det fremgår af reglerne om arbejdets udførelse, at arbejdet i alle led skal planlægges og tilrettelægges således, at det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Det fremgår videre, at planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet skal ske under hensyntagen til de forebyggelsesprincipper, der er angivet i bilag 1. Det skal iagttages, at der ikke foreskrives eller forudsættes anvendt konstruktioner, planudformninger, detaljløsninger og arbejdsmetoder, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed ved arbejdets udførelse.

Det fremgår desuden, at det endvidere skal sikres, at de samlede påvirkninger i arbejdsmiljøet på kort eller lang sigt ikke forringer de ansattes sikkerhed eller sundhed.

Det fremgår endvidere af reglerne om arbejdets udførelse, at arbejdet i alle led skal udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Det fremgår herudover af reglerne om arbejdets udførelse, at hvis den ansatte går alene ved en arbejdsproces, og dette kan medføre en særlig fare for den pågældende, skal arbejdet tilrettelægges således, at denne fare imødegås. Kan faren ikke imødegås, må den ansatte ikke arbejde alene.

Bemærkninger til klagen

[navn udeladt] har i klagen anført, at Arbejdstilsynets begrundelse tager udgangspunkt i en generel vurdering af, at samtlige beboere vurderes som værende potentielt voldelige, og dermed altid vil udgøre en voldsrisiko.

[navn udeladt] finder, at beboerne ikke generelt kan betegnes som potentielt voldelige, da baggrunden for deres anbringelse er forskellig. Af samme grund har [navn udeladt] stor fokus på forebyggelse af voldsrisiko ved alenearbejde i det daglige, blandt andet ved hjælp af en særlig risikovurdering af den enkelte beboer, inden der tages stilling til, om de udgør en risiko.

[navn udeladt] oplyser, at [navn udeladt] er meget bevidst om og opmærksom på den voldsrisiko, som nogle af beboerne kan udgøre og har derfor stort fokus på, at der ikke i de situationer udføres alenearbejde, hvorfor der også allerede er truffet de fornødne foranstaltninger til at imødegå dette herunder også på [navn udeladt], som beskrevet i Arbejdstilsynets afgørelse.

Flertallet skal til klagen bemærke, at flertallet finder, at der i forbindelse med de ansattes alenearbejde med beboerne på de to sikrede afdelinger [navn udeladt] er tale om, at risikoen for at blive udsat fra vold fra beboerne er til stede i arbejdet, og at denne risiko vil være til stede uanset, om der foretages en risikovurdering af den enkelte beboer forud for alenearbejdet. Der henvises til begrundelsen ovenfor.

[navn udeladt] har endvidere i klagen anført, at virksomheden har gennemført foranstaltninger, så der ikke opstår situationer med voldsrisiko ved alenearbejde ved ind- og udgang gennem den omtalte sluse, idet denne er lukket og ikke bruges sammen med beboere.

Flertallet skal hertil bemærke, at uanset, at alenearbejdet i forbindelse med ind- og udgang gennem den i afgørelsen nævnte sluse nu ikke længere finder sted, finder flertallet, at der på tidspunktet for afgørelsens afgivelse var tale om, at der fortsat foregik alenearbejde i forbindelse med arbejdet i slusen, samt ved udgang med beboere.

Flertallet skal hertil bemærke, at det afgørende ved påbuddet er det, som Arbejdstilsynet har konstateret ved tilsynsbesøget. Det i klagen nævnte om slusen omhandler efterlevelsen af påbuddet, hvilket Arbejds-miljøklagenævnet ikke har kompetence til at tage stilling til.

For så vidt angår virksomhedens løsning på alenearbejdet om natten i form af ansættelse af ekstra nattevagter, var dette løst på Arbejdstilsynets afgørelsestidspunkt, hvorfor Arbejdstilsynet har undladt at træffe afgørelse om dette. Flertallet har derfor ikke taget stilling til den del af sagen.

[navn udeladt] har i brev af 5. november 2012 blandt andet anført, at Arbejdstilsynet tilsyneladende ikke har bedt medarbejderne om at fremvise risikovurderinger af beboerne ved deres besøg, men alene har spurgt et antal medarbejdere om, hvorvidt disse har udført alenearbejde eller ej.

[navn udeladt] finder, at selvom to ud af tre af de beboere, der arbejdes med på [navn udeladt] har "kendt udadreagerende adfærd", udgør disse ikke nødvendigvis en potentiel risiko overfor medarbejderne. Flere af beboerne har domme der vedrører pædofili og brandstiftelse, hvilket ikke pr. definition er en potentiel fare for medarbejderne for [navn udeladt].

[navn udeladt] finder på denne baggrund, at det ikke vil være et fyldestgørende billede af medarbejdernes potentielle risiko for at blive udsat for vold og trusler, hvis man undlader at få fremvist de risikovurderinger, der foretages af klienterne, men alene spørger medarbejderne om, hvorvidt de har udført alenearbejde.

[navn udeladt] har ved brevet vedlagt notat af 10. oktober 2012 om Bekendtgørelse om udgangstilladelse, der beskriver den risikovurdering, Statsadvokaten og Rigsadvokaten lægger til grund for deres afgørelse, når de træffer beslutninger om eventuelt udgang efter udgangsbekendtgørelsen, og dels når der i det daglige arbejde på [navn udeladt] arbejdes efter rammerne af Servicelovens formål og hensigter.

[navn udeladt] har endvidere vedlagt fem eksempler på de risikovurderinger, der foretages af Stats- og Rigsadvokaten for klienter, der er placeret på [navn udeladt] i anonymiseret form.

Flertallet skal til [navn udeladt]s brev af 5. november 2012 bemærke, at uanset, at nogle af beboerne er dømt for pædofili eller brandstiftelse har flertallet lagt vægt på, at det af de ansatte og ledelsen på afdelingerne overfor Arbejdstilsynet er oplyst, at beboerne kan være uforudsigelige og impulsstyrede i deres adfærd.

Flertallet skal videre med hensyn til det af [navn udeladt] oplyste om risikovurderinger af beboerne bemærke, at risikoen for at blive udsat for vold fra beboerne er til stede i arbejdet, og at denne risiko vil være til stede uanset, om der foretages en risikovurdering af den enkelte beboer forud for alenearbejdet.

Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse er truffet af et flertal på 10 ud af nævnets 11 stemmeberettigede medlemmer.

R E G L E R

Arbejdsmiljøklagenævnet henviser til

- § 77, stk. 1, og § 38, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 1072 af 7. september 2010
- § 4 og § 7, stk. 1 og 11, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse.

Reglerne kan læses på de følgende sider.

O P L Y S N I N G E R N E I S A G E N

Sagen er afgjort på grundlag af de akter, som klagenævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet, samt Arbejdstilsynets brev af 15. november 2012 og [navn udeladt]s brev m/bilag af 5. november 2012 og brev af 23. november 2012.

M I N D R E T A L S U D T A L E L S E

1 medlem fandt, at der ikke var grundlag for Arbejdstilsynets afgørelse, da [navn udeladt] i tilstrækkelig grad havde forebygget vold og trusler ved alenearbejdet, da man i afdelingerne [navn udeladt] har gjort, hvad man med rimelighed kan forvente, at der kan og skal gøres.

På klagenævnets vegne

[navn udeladt]

Kopi til:

- [navn udeladt]

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 1072 af 7. september 2010

...

Kapitel 5

Arbejdets udførelse

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

...

Kapitel 13

Arbejdstilsynet

...

§ 77. Arbejdstilsynet kan træffe afgørelse om forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, og kan herunder påbyde, at forholdene bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

- 1) at de tilstedeværende øjeblikkeligt fjerner sig fra farezonen,
- 2) at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
- 3) at arbejde i øvrigt standses.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse

...

Kapitel 2

Planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet

§ 4. Arbejdet skal i alle led planlægges og tilrettelægges således, at det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet skal ske under hensyntagen til de forebyggelsesprincipper, der er angivet i bilag 1. Det skal iagttages, at der ikke foreskrives eller forudsættes anvendt konstruktioner, planudformninger, detailløsninger og arbejdsmetoder, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed ved arbejdets udførelse. Endvidere skal det sikres, at de samlede påvirkninger i arbejdsmiljøet på kort eller lang sigt ikke forringer de ansattes sikkerhed eller sundhed.

...

Kapitel 3

Arbejdets udførelse

Almene krav

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Stk. 2. Ved arbejde, som virker fysisk eller psykisk skadeligt eller belastende på kort eller lang sigt, kan Arbejdstilsynet stille krav om, at særlige arbejdsmiljømæssige foranstaltninger skal gennemføres. Sådanne foranstaltninger kan være særlige velfærdsforanstaltninger og andre arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at forebygge sygdom, nedslidning, ulykker m.v.

Stk. 3. Hvor arbejdet i særlig grad kan bringe sikkerhed og sundhed i fare, kan Arbejdstilsynet, hvor denne fare ikke kan imødegås på anden måde, stille krav om pauser og begrænset arbejdstid for dette arbejde. Samme krav stilles, hvor der anvendes særligt arbejdstøj og personlige værnemidler.

...

Særlige krav

§ 11. Hvis den ansatte går alene ved en arbejdsproces, og dette kan medføre en særlig fare for den pågældende, skal arbejdet tilrettelægges således, at denne fare imødegås. Kan faren ikke imødegås, må den ansatte ikke arbejde alene.

Stk. 2. Det skal sikres, at kun ansatte, der har fået passende instruktion, har adgang til områder, hvor der er en særlig fare.

...